

บทความเกี่ยวกับการเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรม การรักษาวินัย ประมวลจริยธรรม
และจรรยาบรรณวิชาชีพให้แก่ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา

ตามโครงการเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรม และการรักษาวินัย
ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๘

กลุ่มกฎหมายและคดี

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต ๒

ครั้งที่ ๕ เดือน กุมภาพันธ์ ๒๕๖๘

วิสัยทัศน์

“องค์กรคุณภาพ พัฒนาการศึกษาสู่สังคมนวัตกรรมการเรียนรู้ สร้างคนดี มีความสุข”

อุทธรณ์คดีปกครอง

ส่งหลักฐานการจ่ายเพื่อส่งใช้เงินยืมไม่สมบูรณ์ ต้อง “ทักท้วง” ก่อนที่จะดำเนินการตามสัญญายืม ?

โดย นางสาวนิตา บุญยรัตน์ พนักงานคดีปกครองชำนาญการ
กลุ่มเผยแพร่ข้อมูลทางวิชาการและวารสาร
สำนักวิจัยและวิชาการ สำนักงานศาลปกครอง
(บทความเผยแพร่ใน วารสารกรมบัญชีกลาง)

“การยืมเงินทดรองราชการ” เป็นกระบวนการหนึ่งของการเบิกจ่ายเงินจากคลังของส่วนราชการ ซึ่งผู้ยืมและผู้มีอำนาจอนุมัติให้ยืมจะต้องปฏิบัติตามวิธีการเบิกจ่ายเงินยืมตามที่กำหนดไว้ในระเบียบการเบิกจ่ายเงินจากคลัง การเก็บรักษาเงินและการนำเงินส่งคลัง พ.ศ. ๒๕๕๑ โดยข้อ ๖๐ ของระเบียบดังกล่าวกำหนดว่า

ให้ผู้ยืมส่งหลักฐานการจ่ายเงินและเงินเหลือจ่าย (ถ้ามี) ภายในระยะที่กำหนด กรณีที่ผู้ยืมส่งหลักฐานการจ่าย เพื่อส่งใช้คืนเงินยืมแล้วมีเหตุต้องทักท้วง ให้ส่วนราชการผู้ให้ยืมแจ้งข้อทักท้วงให้ผู้ยืมทราบโดยด่วน แล้วให้ผู้ยืมปฏิบัติตามข้อทักท้วงภายใน ๑๕ วันนับจากวันที่ได้รับข้อทักท้วง หากผู้ยืมมิได้ดำเนินการตามข้อทักท้วงและชี้แจงเหตุผลให้ผู้ให้ยืมทราบ ให้ส่วนราชการผู้ให้ยืมดำเนินการตามเงื่อนไขในสัญญา โดยถือว่าผู้ยืมยังมิได้ส่งใช้เงินยืมเท่ากับจำนวนที่ทักท้วง

อย่างไรก็ตาม ข้อ ๖๐ ของระเบียบดังกล่าวไม่ได้กำหนดแบบและรายละเอียดของข้อทักท้วงไว้อย่างชัดเจน ดังนั้น หากส่วนราชการผู้ให้ยืมทักท้วงว่าหลักฐานการจ่ายเงินไม่สมบูรณ์ โดยไม่มีการแจ้งข้อสั่งการใด ๆ ให้ผู้ยืมปฏิบัติตาม ถือเป็นการแจ้งข้อทักท้วงตามระเบียบหรือไม่?

อุทธรณ์คดีปกครองฉบับนี้ มีคำตอบในประเด็นดังกล่าว

มูลเหตุของคดีนี้เกิดจาก นาง ว. ได้รับมอบหมายให้เป็นหัวหน้าโครงการฝึกอบรมประจำปี จำนวน ๔ โครงการ ได้ยืมเงินทดรองราชการเพื่อสำรองค่าใช้จ่ายในการดำเนินโครงการ โดยทำสัญญาเงินหลังเสร็จสิ้นโครงการฝึกอบรม นาง ว. ได้นำส่งหลักฐานการจ่ายเงินให้เจ้าหน้าที่พัสดุของหน่วยงานต้นสังกัด แต่ไม่ได้ส่งเงินเหลือจ่ายคืน เนื่องจากหลักฐานการเบิกจ่ายบางส่วนยังไม่สมบูรณ์ จึงไม่สามารถล้างบัญชีหนี้เงินยืมได้

ต่อมา หน่วยงานต้นสังกัดมีหนังสือแจ้งให้นาง ว. ชำระหนี้เงินยืมทดรองราชการ ซึ่งเหลือจ่ายจากเงินยืมตามสัญญา จำนวน ๒๒๑,๖๕๖ บาท ให้แล้วเสร็จภายในวันที่ ๑๕ มกราคม ๒๕๕๓ ซึ่งนาง ว. เห็นว่ายอดเงินที่ค้างชำระไม่ถูกต้อง เอกสารบางส่วนไม่สมบูรณ์จึงไม่สามารถล้างหนี้เงินยืมได้และได้แจ้งถึงปัญหาที่เกิดขึ้นเกี่ยวกับการใช้จ่ายเงินในการฝึกอบรม

แต่ต่อมา หน่วยงานต้นสังกัดได้หักเงินเดือนนาง ว. เพื่อชำระหนี้ นาง ว. จึงฟ้องหน่วยงานต้นสังกัดต่อศาลปกครองขอให้มีคำพิพากษาหรือคำสั่งให้คืน เงินเดือนที่ได้หักไป

คดีนี้มีข้อกฎหมายที่เกี่ยวข้องนอกจาก ข้อ ๖๐ ของระเบียบการเบิกจ่ายเงินจากคลัง การเก็บรักษาเงินและการนำเงินส่งคลัง พ.ศ. ๒๕๕๑ คือ ข้อ ๓๐ ของระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วยการเบิกจ่ายเงินเดือน เงินปี บำเหน็จบำนาญ เงินประจำตำแหน่ง เงินเพิ่ม และเงินอื่นในลักษณะเดียวกัน พ.ศ. ๒๕๕๐ กำหนดว่า การจ่ายเงิน มิให้ส่วนราชการผู้เบิกหักเงินไว้เพื่อการใด ๆ เว้นแต่จะมีหนังสือยินยอมจากข้าราชการ

“รู้เขา รู้เรา รู้เท่า รู้ทัน รู้กัน รู้แก้”

หรือผู้มีสิทธิรับบำเหน็จบำนาญ เพื่อชำระหนี้ให้แก่สหกรณ์ที่จัดตั้งโดยส่วนราชการ และค่าสวัสดิการต่าง ๆ ตามระเบียบว่าด้วยการจัดสวัสดิการภายในส่วนราชการ หรือชำระตามข้อผูกพันกับทางราชการเท่านั้น

ประเด็นที่น่าสนใจ คือ หน่วยงานต้นสังกัดผู้ให้ยืมได้แจ้งข้อทักท้วงให้ผู้ยืมทราบตามระเบียบแล้วหรือไม่ ? และการที่ผู้ถูกฟ้องคดีหักเงินเดือนของผู้ฟ้องคดี เพื่อชำระหนี้เงินยืมทดรองราชการ เป็นการกระทำที่ขัดด้วยกฎหมายหรือไม่ ?

ศาลปกครองสูงสุดวินิจฉัยว่า ไม่ปรากฏว่าผู้ถูกฟ้องคดีซึ่งเป็นผู้ให้ยืมได้มีหนังสือแจ้งข้อทักท้วงว่าหลักฐานฉบับใดไม่สามารถหักล้างเงินยืมได้เพราะเหตุใด และจะให้ผู้ฟ้องคดีดำเนินการอย่างไร มีเพียงหนังสือภายในของเจ้าหน้าที่ที่เห็นว่าผู้ฟ้องคดีส่งหลักฐานการเบิกจ่ายโครงการไม่ครบถ้วนสมบูรณ์ และไม่สามารถใช้เป็นหลักฐานในการเบิกจ่ายเงินได้ จึงถือว่าผู้ถูกฟ้องคดีในฐานะผู้ให้ยืมยังไม่ได้แจ้งข้อทักท้วงให้ผู้ยืมทราบ และให้ผู้ยืมปฏิบัติตามคำทักท้วงภายในสิบห้าวันนับจากวันที่ได้รับคำทักท้วงตามข้อ ๖๐ ของระเบียบการเบิกจ่ายเงินจากคลัง การเก็บรักษาเงินและการนำเงินส่งคลัง พ.ศ. ๒๕๕๑

คดีนี้หน่วยงานต้นสังกัดได้โต้แย้งว่า ข้อกฎหมายดังกล่าวไม่ได้กำหนดข้อทักท้วงต้องมีรูปแบบหรือรายละเอียดอย่างไร และต้องเป็นกรณีที่ยืมเงินส่งหลักฐานการเบิกจ่ายครบถ้วนแล้วเท่านั้น

ในประเด็นข้อโต้แย้งนี้ ศาลปกครองสูงสุดวินิจฉัยว่า แม้ระเบียบดังกล่าวจะไม่ได้กำหนดรูปแบบหรือรายละเอียดข้อทักท้วงไว้ แต่เห็นได้โดยสภาพว่า ข้อทักท้วงต้องมีรายละเอียดพอสมควรที่จะทำให้ผู้ถูกทักท้วงต้องดำเนินการต่อไปอย่างไร เพราะข้อทักท้วงดังกล่าวถือเป็นสาระสำคัญ ที่ผู้ถูกทักท้วงต้องไปพิจารณาว่าจะปฏิบัติตามข้อทักท้วงได้หรือไม่ หรือต้องดำเนินการต่อไปอย่างไร ซึ่งผู้ถูกฟ้องคดีสามารถมีข้อทักท้วงได้เมื่อมีการส่งหลักฐานการเบิกจ่ายและเห็นหลักฐานดังกล่าวไม่ถูกต้อง โดยไม่ต้องรอให้มีการส่งหลักฐานการเบิกจ่ายให้ครบถ้วนแต่อย่างใด ผู้ถูกฟ้องคดีต้องแจ้งข้อทักท้วงให้ผู้ฟ้องคดีทราบโดยด่วน เมื่อผู้ถูกฟ้องคดียังไม่ได้แจ้งข้อทักท้วงให้ผู้ฟ้องคดีในฐานะผู้ยืมทราบ ผู้ถูกฟ้องคดีจึงไม่อาจดำเนินการหักเงินเดือนของผู้ฟ้องคดีโดยผู้ฟ้องคดีไม่ยินยอม

การหักเงินเดือนของผู้ฟ้องคดีเพื่อชำระหนี้เงินยืม จึงไม่เป็นไปตามข้อ ๖๐ ของระเบียบการเบิกจ่ายเงินจากคลัง การเก็บรักษาเงินและการนำเงินส่งคลัง พ.ศ. ๒๕๕๑ และข้อ ๓๐ ของระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วยการเบิกจ่ายเงินเดือน เงินปี บำเหน็จบำนาญ เงินประจำตำแหน่ง เงินเพิ่ม และเงินอื่นในลักษณะเดียวกัน พ.ศ. ๒๕๕๐ การกระทำดังกล่าวจึงไม่ขัดด้วยกฎหมาย และทำให้ผู้ฟ้องคดีได้รับความเสียหาย จึงเป็นการกระทำละเมิดต่อผู้ฟ้องคดีตามมาตรา ๔๒๐ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

พิพากษาให้ผู้ถูกฟ้องคดีคืนเงินเดือนที่หักไปแก่ผู้ฟ้องคดี (คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดที่ อ.๘๗๙/๒๕๕๙)

คดีนี้ศาลปกครองสูงสุดได้วินิจฉัยวางแนวทางปฏิบัติราชการที่ดีเกี่ยวกับการส่งใช้เงินยืมของข้าราชการที่เป็นผู้ยืมเงินทดรองราชการและการมีข้อทักท้วงของหน่วยงานราชการผู้ให้ยืม ซึ่งตามข้อ ๖๐ ของระเบียบการเบิกจ่ายเงินจากคลัง การเก็บรักษาเงินและการนำเงินส่งคลัง พ.ศ. ๒๕๕๑ กำหนดให้ส่วนราชการต้องมีหนังสือแจ้งข้อทักท้วงให้ผู้ยืมทราบในกรณีที่ผู้ยืมส่งหลักฐานการเบิกจ่ายไม่ครบถ้วนสมบูรณ์ และไม่สามารถใช้เป็นหลักฐานในการเบิกจ่ายเงินได้ เพื่อให้ผู้ยืมมีโอกาสพิจารณาว่าจะต้องปฏิบัติตามข้อทักท้วงได้หรือไม่ แม้ระเบียบดังกล่าวจะไม่ได้กำหนดรูปแบบและรายละเอียดของข้อทักท้วงไว้ก็ตาม และโดยสภาพของข้อทักท้วง ต้องมีรายละเอียดพอสมควร เช่น หลักฐานฉบับใดไม่สามารถหักล้างเงินยืมได้เพราะ

“รู้เขา รู้เรา รู้เท่า รู้ทัน รู้กัน รู้แก้”

เหตุใด และจะให้ผู้ฟ้องคดีดำเนินการอย่างไร เป็นต้น ด้วยเหตุนี้ขั้นตอนการมีหนังสือแจ้งข้อทักท้วงของหน่วยงานราชการข้างต้น จึงเป็นขั้นตอนสำคัญที่หน่วยงานราชการต้องปฏิบัติก่อนที่จะดำเนินการตามสัญญาจ้าง หากหน่วยงานราชการ ผู้ให้ยืมยังไม่ปฏิบัติตามขั้นตอนดังกล่าวและใช้อำนาจตามสัญญาจ้าง นอกจากจะเป็นการใช้อำนาจโดยไม่ชอบ ด้วยกฎหมายทำให้เกิดความเสียหายกับข้าราชการผู้ยืมแล้ว ยังส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติหน้าที่ราชการโดยรวมอีกด้วย

(ปรึกษาคดีปกครอง ได้ที่สายด่วนศาลปกครอง ๑๓๕๕ และสืบค้นเรื่องอื่น ๆ ได้จาก www.admincourt.go.th เมนูวิชาการ เมนูย่อยอุทธรณ์จากคดีปกครอง)

ที่มา / ศาลปกครอง

https://www.admincourt.go.th/pdf/web/viewer.html?file=https://www.admincourt.go.th/admincourt/upload/webcms/Academic/Academic_๓๐๐๕๑๙_๑๖๓๒๔๑๒.pdf

ความรู้เกี่ยวกับวินัย และการรักษาวินัย

พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. ๒๕๔๗

มาตรา ๘๗ ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาต้องตรงต่อเวลาอุทิศเวลาของตนให้แก่ทางราชการและผู้เรียนจะละทิ้งหรือทอดทิ้งหน้าที่ราชการโดยไม่มีเหตุผลอันสมควรมิได้

การละทิ้งหน้าที่หรือทอดทิ้งหน้าที่ราชการโดยไม่มีเหตุผลอันสมควร เป็นเหตุให้เสียหายแก่ราชการอย่างร้ายแรง หรือการละทิ้งหน้าที่ราชการติดต่อกันเป็นเวลานานเกินกว่าสิบห้าวันโดยไม่มีเหตุผลอันสมควรหรือโดยมีพฤติการณ์อันแสดงถึงความจงใจไม่ปฏิบัติตามระเบียบของทางราชการเป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรง

มาตรานี้กำหนดให้ข้าราชการต้องตรงต่อเวลา และการอุทิศเวลาให้แก่ราชการ เนื่องจากข้าราชการเป็นผู้จัดทำบริการสาธารณะแทนรัฐ เพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชนซึ่งต้องมีความต่อเนื่อง ข้าราชการจึงไม่ใช่ผู้ที่ปฏิบัติหน้าที่ตามเวลาปกติเท่านั้น แต่ต้องพร้อมที่จะปฏิบัติหน้าที่ได้ตลอดเวลาทุกสถานการณ์

มาตรา ๘๗ วรรคหนึ่ง เป็นความผิดวินัยไม่ร้ายแรงพิจารณาองค์ประกอบความผิดได้ดังนี้

๑. มีหน้าที่ราชการที่จะต้องปฏิบัติ
๒. ไม่อุทิศเวลาของตนให้แก่ราชการ
๓. มีเจตนาละทิ้งหรือทอดทิ้งหน้าที่โดยไม่มีเหตุผลอันสมควร

อุทิศเวลาของตน หมายถึง การอุทิศเวลาหรือสละเวลาส่วนตนให้แก่ราชการในกรณีทางราชการมีงานเร่งด่วนที่จะต้องให้ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาปฏิบัติงานนอกเวลาราชการปกติได้ เช่น ในเวลาหยุดพักรับประทานอาหารกลางวันหรือหลังจากเลิกเรียน หรือในวันหยุดราชการ ผู้บังคับบัญชาที่ย่อมจะสั่งให้มาทำงานในวันหรือเวลานั้น ๆ ได้ ผู้รับคำสั่งจะต้องปฏิบัติตาม จะอ้างว่าเป็นคำสั่งที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย และระเบียบเพราะให้ทำงานนอกเวลาราชการหาได้ไม่ หากข้าราชการครูผู้ได้รับคำสั่งให้ปฏิบัติราชการดังกล่าว หลีกเลียง ขัดขืน หรือไม่ยอมปฏิบัติตามคำสั่งของผู้บังคับบัญชาที่สั่งโดยชอบด้วยกฎหมายและระเบียบของทางราชการ เป็นความผิดกรณีขัดคำสั่งของผู้บังคับบัญชาตามมาตรา ๘๖ แล้ว ยังเป็นความผิดกรณีไม่อุทิศเวลาของตนให้แก่ราชการตามมาตรา ๘๗ วรรคหนึ่งด้วย แต่ไม่เป็นการขาดราชการและไม่ต้องลาหยุดราชการวันดังกล่าว

สำหรับวันปิดภาคเรียน ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการกำหนดเวลาทำงานและวันหยุดราชการของสถานศึกษา พ.ศ. ๒๕๔๗ ข้อ ๖ ให้ถือว่าเป็นวันพักผ่อนของนักเรียน ซึ่งสถานศึกษาอาจอนุญาต

“รู้เขา รู้เรา รู้เท่า รู้ทัน รู้กัน รู้แก้”

ให้ข้าราชการหยุดพักผ่อนด้วยก็ได้ แต่ถ้ามีราชการจำเป็นให้ข้าราชการมาปฏิบัติราชการเหมือนการมาปฏิบัติราชการตามปกติ ดังนั้น วันปิดภาคเรียนจึงไม่ใช่วันหยุดของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาในสถานศึกษา

ละทิ้งหน้าที่ราชการ หมายความว่า ไม่อยู่ปฏิบัติราชการตามหน้าที่ ซึ่งอาจไม่มาปฏิบัติหน้าที่ราชการในสถานที่ที่ต้องปฏิบัติ หรือไม่มาให้ผู้บังคับบัญชามอบหมายงานในหน้าที่ หรือมาลงชื่อปฏิบัติงานแล้วออกไปนอกสถานศึกษาโดยไม่ขออนุญาต หรือไม่อยู่ในสถานที่ที่ควรอยู่

ทอดทิ้งหน้าที่ราชการ หมายความว่า มาปฏิบัติหน้าที่ราชการแต่ไม่สนใจทำงานที่ได้รับมอบหมายตัวอยู่แต่ไม่ทำงาน ไม่เอาใจใส่ ไม่เอาเป็นธุระ ไม่นำพา เช่น มาลงชื่อปฏิบัติงานแล้วแต่ไม่สนใจ ทำงานในหน้าที่ของตนให้เรียบร้อยหรือแล้วเสร็จตามเวลา ปล่อยให้งานค้างคั่ง เป็นต้น

อย่างไรก็ดี การที่จะพิจารณาว่าผู้ใดทอดทิ้งหรือละทิ้งหน้าที่ราชการตามมาตรา ๗ ผู้นั้นจะต้องมีหน้าที่ราชการหรือมีงานที่จะต้องปฏิบัติด้วย เช่น ผู้ที่อยู่ในระหว่างการลาศึกษาต่อ แต่ไม่ไปเรียนไม่เป็นความผิดกรณีละทิ้งหน้าที่ราชการ เพราะไม่มีหน้าที่ราชการต้องปฏิบัติ

มาตรา ๘๗ วรรคสอง ได้บัญญัติเกี่ยวกับความผิดวินัยอย่างร้ายแรงในกรณีละทิ้งหน้าที่หรือทอดทิ้งราชการไว้ ๒ กรณี ดังนี้

กรณีที่ ๑

๑. มีหน้าที่ราชการ
๒. ละทิ้งหรือทอดทิ้งหน้าที่ราชการโดยไม่มีเหตุผลอันสมควร
๓. เป็นเหตุให้ราชการเสียหายอย่างร้ายแรง

กรณีที่ ๒

๑. มีหน้าที่ราชการ
๒. ละทิ้งหน้าที่ราชการติดต่อกันในคราวเดียวกันเป็นเวลาเกินกว่า ๑๕ วัน
๓. โดยไม่มีเหตุผลอันสมควรหรือโดยมีพฤติการณ์อันแสดงถึงความจงใจไม่ปฏิบัติตามระเบียบของ

ทางราชการ

คำว่า "หน้าที่ราชการ" มีความหมายเช่นเดียวกับมาตรา ๘๔

ตามกรณีที่ ๑ ละทิ้งหรือทอดทิ้งหน้าที่ราชการโดยไม่จำกัดเงื่อนไขเวลา

ไม่มีเหตุผลอันสมควร ซึ่งต้องพิจารณาจากข้อเท็จจริงเป็นเรื่อง ๆ ไปว่าพฤติการณ์แห่งการละทิ้งหรือทอดทิ้งหน้าที่ราชการนั้นมีสาเหตุอย่างไร และมีเหตุผลความจำเป็นถึงขนาดที่จะต้องกระทำผิดหรือไม่สมควร ถ้ามีเจตนาละทิ้งไปทำธุระในเรื่องส่วนตัว ถือว่าเป็นกรณีไม่มีเหตุผลอันสมควร แต่ถ้าเป็นกรณีที่เจ็บป่วยมากในทันทีทันใดต้องละทิ้งหน้าที่ไปหาแพทย์ทันที ถือว่ายังมีเหตุผลอันสมควรยังไม่ถึงกับเป็นความผิดร้ายแรงเกิดความเสียหายแก่ราชการอย่างร้ายแรงนั้น ความเสียหายที่เกิดขึ้นแก่ราชการอย่างร้ายแรงเป็นผลโดยตรงจากเหตุที่ละทิ้งหรือทอดทิ้งหน้าที่ราชการนั้น เช่น ละทิ้งหน้าที่เวรยามรักษาความปลอดภัยสถานที่ราชการไปเพียงครึ่งชั่วโมง เป็นเหตุให้ผู้ลอบวางเพลิงเผาอาคารสถานที่ราชการได้รับความเสียหายเป็นอย่างมาก ถือได้ว่าอยู่ในความหมายของความผิดกรณีนี้แล้ว

ตามกรณีที่ ๒ กรณีละทิ้งหน้าที่ราชการติดต่อกันในคราวเดียวกันเป็นเวลาเกินกว่า ๑๕ วัน นั้นเป็นการละทิ้งหน้าที่ราชการต่อเนื่องในคราวเดียวกันโดยไม่มา หรืออยู่ปฏิบัติหน้าที่เลยเป็นเวลาเกินกว่า ๑๕ วันขึ้นไป การนับวันสำหรับการกระทำผิดวินัยกรณีละทิ้งหน้าที่ราชการนั้น จะต้องนับวันละทิ้งหน้าที่ราชการติดต่อกันทุกวัน โดยนับรวมวันหยุดราชการซึ่งอยู่ระหว่างวันละทิ้งหน้าที่ราชการด้วย (สำนักงาน ก.พ. ที่ นร ๐๗๐๙.๒/๒๘ ลงวันที่ ๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๕)

“รู้เขา รู้เรา รู้เท่า รู้ทัน รู้กัน รู้แก้”

กรณีข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาละทิ้งหน้าที่ราชการติดต่อกันมาแล้ว ๑๕ วัน วันที่ ๑๖ มาลงชื่อปฏิบัติงานแล้วออกไปนอกสถานศึกษาโดยไม่ขออนุญาตและไม่ได้กลับมาปฏิบัติงานในวันนั้น ผู้บังคับบัญชาได้ทำบันทึกรายงานไว้เป็นหลักฐาน ก.ค.ศ. เคยวินิจฉัยว่า เป็นกรณีละทิ้งหน้าที่ราชการติดต่อกัน เกินกว่า ๑๕ วัน (มติ อ.ก.ค.ศ. วิสามัญเกี่ยวกับกฎหมายและระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา (ซึ่งทำการแทน ก.ค.ศ.) ในคราวประชุมครั้งที่ ๔/๒๕๕๑ เมื่อวันที่ ๒๑ เมษายน ๒๕๕๑)

ไม่มีเหตุผลอันสมควร มีความหมายเช่นเดียวกับวรรคหนึ่ง

มีพฤติการณ์อันแสดงถึงความจงใจไม่ปฏิบัติตามระเบียบของทางราชการ เป็นกรณีที่ต้องพิจารณาจากพฤติการณ์ประกอบกับเจตนาของผู้กระทำผิดเป็นเรื่อง ๆ ไป ในการละทิ้งว่ามีเจตนา หรือจงใจฝ่าฝืนระเบียบหรือไม่

กรณีข้าราชการถูกจับกุมคุมขังไม่เป็นเจตนาละทิ้งหน้าที่ราชการ ไม่ต้องยื่นใบลาแต่จะต้องรายงานหรือแจ้งให้ผู้บังคับบัญชาทราบ และเมื่อได้รับการประกันตัวต้องรีบกลับไปปฏิบัติงานทันที

กรณีข้าราชการหายไปเฉย ๆ โดยไม่สามารถพิสูจน์ได้ว่าหายไปเพราะเหตุใด ต้องถือว่าเป็นการละทิ้งหน้าที่ราชการโดยไม่มีเหตุผลอันสมควร หากภายหลังปรากฏข้อเท็จจริงว่าผู้นั้น ถูกลักพาตัว หรือประสบเหตุที่ทำให้ถึงแก่ความตาย ผู้บังคับบัญชาย่อมเปลี่ยนแปลงคำสั่งให้ตรงกับข้อเท็จจริงได้

กรณีหลบหนีเจ้าหน้าที่ หรือหลบหนีคดีอาญา เป็นเหตุผลส่วนตัว ไม่อาจรับฟังได้ว่ามีเหตุผลอันสมควร

กรณีข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาป่วยหนักไม่มาปฏิบัติราชการเกินกว่า ๑๕ วัน โดยไม่ยื่นใบลาหรือแจ้งให้ผู้บังคับบัญชาทราบ ทั้ง ๆ ที่ในระหว่างเจ็บป่วยอยู่นั้นสามารถแจ้งและลงชื่อในใบลาได้ แต่เมื่อหายป่วยแล้วก็มาทำงานและยื่นใบลาป่วย กรณีนี้การหยุดราชการไปนั้นก็มีเหตุผลอันสมควร และตามพฤติการณ์ก็ยังไม่แสดงถึงเจตนาหรือจงใจที่จะไม่ปฏิบัติตามระเบียบของทางราชการ จึงไม่เป็นความผิดร้ายแรงตามวรรคสองนี้ แต่อาจเป็นความผิดกรณีไม่ปฏิบัติตามระเบียบการลา หรือแบบธรรมเนียมของทางราชการ ตามมาตรา ๘๕ ซึ่งมีข้อความผิดวินัยอย่างร้ายแรง ในทางกลับกันหากเจ็บป่วยเล็กน้อยแต่หยุดราชการไปนานโดยไม่ลาและไม่แจ้งให้ผู้บังคับบัญชาทราบ ทั้งที่สามารถมาปฏิบัติราชการได้และไม่ไปรับรองแพทย์ เป็นความผิดวินัยร้ายแรง โทษไล่ออกจากราชการ

สำหรับกรณีข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาได้รับอนุญาตให้ลาไปศึกษาต่อ ณ ต่างประเทศ เมื่อครบกำหนดวันเวลาที่ได้รับอนุมัติแล้ว ยังคงศึกษาต่อโดยไม่ยอมเดินทางกลับมาปฏิบัติหน้าที่ราชการ กรณีนี้ถ้าปรากฏว่ามีเจตนาละทิ้งหน้าที่ราชการโดยมีพฤติการณ์อันแสดงถึงความจงใจไม่ปฏิบัติตามระเบียบของทางราชการ ถ้าเกินกว่า ๑๕ วัน มีโทษสถานหนักเช่นเดียวกับกรณีละทิ้งหน้าที่ราชการเกินกว่า ๑๕ วัน โดยไม่มี เหตุผลอันสมควร

กรณีข้าราชการยื่นหนังสือขอลาออกจากราชการในวันเดียวกับวันที่ขอลาออก ผู้บังคับบัญชาผู้มีอำนาจสามารถอนุญาตให้ลาออกจากราชการตั้งแต่วันที่ขอลาออกได้ และเมื่อผู้บังคับบัญชาได้อนุญาตให้ข้าราชการผู้นั้นลาออกจากราชการไปแล้ว ย่อมไม่อาจดำเนินการทางวินัยแก่ข้าราชการผู้นั้นในกรณีละทิ้งหน้าที่ราชการอีกได้ (สำนักงาน ก.พ. ที่ นร ๐๗๐๙.๒/ป ๖๗๓ ลงวันที่ ๒๓ พฤศจิกายน ๒๕๔๑)

การที่จะพิจารณาว่าข้าราชการที่ละทิ้งหน้าที่ราชการติดต่อกันในคราวเดียวกันเป็นเวลาเกินกว่า ๑๕ วัน จะมีเหตุผลอันสมควรหรือไม่นั้น ผู้บังคับบัญชาต้องสืบสวนดูให้เป็นที่น่าเชื่อถือเสียก่อน กรณีดังกล่าวเข้าลักษณะเป็นความผิดที่ปรากฏชัดแจ้ง ตามกฎ ก.ค.ศ.ว่าด้วยกรณีความผิดที่ปรากฏชัดแจ้ง พ.ศ. ๒๕๔๙ ข้อ ๒ (๒) ซึ่งกำหนดให้ผู้บังคับบัญชาต้องสืบสวนก่อน และสามารถลงโทษได้โดยไม่ต้องแต่งตั้งคณะกรรมการขึ้นทำการสอบสวนพิจารณา การละทิ้งหรือทอดทิ้งหน้าที่ราชการติดต่อกันในคราวเดียวกันโดยไม่มีเหตุผลอันสมควรได้มีมติคณะรัฐมนตรีตามหนังสือ ที่ นร ๐๒๐๕/ว ๒๓๔ ลงวันที่ ๒๔ ธันวาคม ๒๕๓๖ ว่าความผิดฐานทุจริตต่อหน้าที่ราชการ หรือละทิ้ง

*****“รู้เขา รู้เรา รู้เท่า รู้ทัน รู้กัน รู้แก่”*****

หน้าที่ราชการติดต่อกันเป็นเวลายาวนานกว่า ๑๕ วัน โดยไม่มีเหตุผลอันสมควร และไม่กลับมาปฏิบัติราชการอีกเลย เป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรง ซึ่งควรลงโทษเป็นไล่ออกจากราชการ การนำเงินที่ทุจริตไปแล้วมาคืน หรือมีเหตุอันควรปรานีอื่นใด ไม่เป็นเหตุลดหย่อนโทษลงเป็นปลดออกจากราชการ

ที่มา : หนังสือข้อกำหนดวินัย และการดำเนินการทางวินัย การอุทธรณ์ และการร้องทุกข์ ของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา จัดทำโดย สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ

การขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนบุคคลกับประโยชน์ส่วนรวม

การรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใด ตามมาตรา ๑๒๘ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ

ว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๖๑

ข้อยกเว้นในการรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใด

เจ้าพนักงานของรัฐสามารถรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดได้ ในกรณีดังต่อไปนี้

๑. การรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดตามกฎหมาย กฎ หรือข้อบังคับที่ออกโดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย ตัวอย่างเช่น

เจ้าพนักงานของรัฐสามารถรับเงินเดือน เงินประจำตำแหน่ง หรือค่าจ้างได้ เนื่องจากมีกฎหมายเกี่ยวกับเงินเดือนและเงินประจำตำแหน่ง หรือระเบียบฯ ที่เกี่ยวกับค่าจ้างไว้

เจ้าพนักงานของรัฐสามารถรับเงินค่าเบี้ยเลี้ยงเดินทาง ค่าที่พัก ค่าพาหนะในการเดินทางไปราชการได้ เช่น เจ้าหน้าที่ท้องถิ่นสามารถรับเงินค่าเบี้ยเลี้ยงเดินทางไปราชการได้ตามระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยค่าใช้จ่ายในการเดินทางไปราชการของเจ้าหน้าที่ท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๕๕ และที่แก้ไขเพิ่มเติม

เจ้าพนักงานของรัฐสามารถเบิกค่าที่พัก ค่าเดินทาง หรือรับประทานอาหาร ในการฝึกอบรมสัมมนาได้ เช่น ข้าราชการทหารคนหนึ่ง ได้รับอนุมัติให้เข้ารับการฝึกอบรมซึ่งจัดโดยหน่วยราชการ จึงมีสิทธิเบิกค่ายานพาหนะในการเดินทางเข้ารับการฝึกอบรมได้ ตามระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วยค่าใช้จ่ายในการฝึกอบรม การจัดงาน และการประชุมระหว่างประเทศ พ.ศ. ๒๕๔๙ และที่แก้ไขเพิ่มเติม

เจ้าพนักงานของรัฐสามารถรับเงินค่าสมนาคุณวิทยากรได้ เช่น กรมราชทัณฑ์เชิญอาจารย์จากสถาบันอุดมศึกษาของรัฐเป็นวิทยากรในโครงการฝึกอบรม อาจารย์ผู้นั้นจึงมีสิทธิรับเงินสมนาคุณวิทยากรได้ตามระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วยค่าใช้จ่ายในการฝึกอบรม การจัดงาน และการประชุมระหว่างประเทศ พ.ศ. ๒๕๔๙ และที่แก้ไขเพิ่มเติม

๒. การรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดจากบุพการี ผู้สืบสันดานหรือญาติที่ให้ตามประเพณี หรือตามธรรมเนียมจรรยาตามฐานานุรูป

ตามมาตรา ๑๒๘ วรรคสอง กำหนดให้เจ้าพนักงานของรัฐสามารถรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดจากบุพการี ผู้สืบสันดาน หรือญาติที่ให้ตามประเพณี หรือตามธรรมเนียมจรรยาตามฐานานุรูปได้ ตัวอย่างเช่น

กรณีการรับจากบุพการี อาทิ มารดามีทรัพย์สิน ๑๐๐ ล้านบาท มอบบ้านพร้อมที่ดินมูลค่า ๑๐ ล้านบาท ให้บุตรซึ่งเป็นเจ้าพนักงานของรัฐ

กรณีการรับจากผู้สืบสันดาน อาทิ บุตรได้รับเงินรางวัลจากสลากกินแบ่งรัฐบาลมูลค่า ๖ ล้านบาท และได้มอบเงินจำนวน ๓ ล้านบาท ให้มารดาซึ่งเป็นเจ้าพนักงานของรัฐ

กรณีการรับจากญาติ อาทิ หลุมมีที่นา จำนวน ๑๐๐ ไร่ มอบที่นา จำนวน ๑๐ ไร่ ให้หลานซึ่งเป็นเจ้าพนักงานของรัฐ

*****“รู้เขา รู้เรา รู้เท่า รู้ทัน รู้กัน รู้แก้”*****

จากกรณีตัวอย่าง จะเห็นได้ว่า การรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดจากบุพการีหรือญาติ จะต้องพิจารณาจากฐานานุรูปของผู้ให้ทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดนั้นว่ามีความสามารถที่จะให้ทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดแก่เจ้าพนักงานของรัฐนั้นได้หรือไม่ และการให้ต้องสมควรแก่ฐานะของผู้ให้ กล่าวคือ สอดคล้องกับความหมายของคำว่า “ฐานานุรูป” อีกทั้งการให้ทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดตามกรณีตัวอย่างดังกล่าว เป็นการให้ตามประเพณีที่สังคมถือปฏิบัติสืบต่อกันมา ดังนั้น การรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดของเจ้าพนักงานของรัฐในกรณีตัวอย่างที่กล่าวมานั้น จึงสามารถกระทำได้

๓. การรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดโดยธรรมจรรยา ตามหลักเกณฑ์และจำนวนที่ คณะกรรมการ ป.ป.ช. กำหนด

การรับทรัพย์สินหรือรับประโยชน์อื่นใดโดยธรรมจรรยา ตามหลักเกณฑ์และจำนวนที่ คณะกรรมการ ป.ป.ช. กำหนด นั้น ได้ถูกกำหนดไว้ตามประกาศคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ เรื่อง หลักเกณฑ์การรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดโดยธรรมจรรยาของเจ้าพนักงานของรัฐ พ.ศ. ๒๕๖๓ มีหลักเกณฑ์ดังนี้

๓.๑ รับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดอันอาจคำนวณเป็นเงินได้ซึ่งมิใช่ญาติที่มีราคา หรือมูลค่าในการรับจากแต่ละบุคคล แต่ละโอกาสไม่เกิน ๓,๐๐๐ บาท

หมายถึง การรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดอันอาจคำนวณเป็นเงินได้จากบุคคลอื่น ซึ่งมีเชื้อญาติของเจ้าพนักงานของรัฐ ที่ได้รับเนื่องในโอกาสเทศกาลหรือวันสำคัญ หรือในโอกาสแสดงความยินดี การแสดงความขอบคุณ การต้อนรับ การแสดงความเสียใจ รวมถึงการให้ตามมารยาทที่ถือปฏิบัติกันในสังคม อาทิ การรับในเทศกาลปีใหม่ เทศกาลสงกรานต์ วันเกิดของผู้รับ วันขึ้นบ้านใหม่ วันมงคลสมรส การรับของที่ระลึกงานศพ เป็นต้น โดยมูลค่าในการรับจากแต่ละบุคคลแต่ละโอกาสดังกล่าว ไม่เกิน ๓,๐๐๐ บาท

๓.๒ รับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดอันอาจคำนวณเป็นเงินได้ที่เป็นการให้ในลักษณะให้กับบุคคลทั่วไป

หมายถึง การรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดอันอาจคำนวณเป็นเงินได้จากการให้ นั้น เป็นการให้โดยทั่วไป ซึ่งการให้ในลักษณะนี้เป็นการให้โดยไม่กำหนดตัวผู้รับเป็นการเฉพาะเจาะจง และไม่ต้องคำนึงถึงมูลค่าของทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดที่ได้รับ อาทิ เจ้าพนักงานของรัฐได้รับรางวัลจากการจับสลาก การรับเงินรางวัลจากสลากกินแบ่งรัฐบาล การรับส่วนลดจากการซื้อสิ่งของหรือทรัพย์สิน การรับส่วนลดจากการซื้อรถยนต์ การรับรางวัลจากการแข่งขัน การรับของแจกในฐานะผู้ประสบภัยพิบัติ เป็นต้น

ที่มา / คู่มือการป้องกันการกระทำความผิดเกี่ยวกับการขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนบุคคลกับประโยชน์ส่วนรวม ตามมาตรา ๑๒๘ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๖๑ สำนักพัฒนาและส่งเสริมธรรมาภิบาล สำนักงาน ป.ป.ช.

ความรู้ คู่คุณธรรม

ความสำคัญของจริยธรรม

สภาพสังคมไทยปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงตามยุคโลกาภิวัตน์ การเปลี่ยนแปลงดังกล่าว มีผลกระทบโดยตรงต่อสภาพสังคมและวัฒนธรรมไทย จริยธรรมและคุณธรรมของคนในสังคมปัญหาต่าง ๆ ในสังคมมีมากขึ้น เนื่องจากความเจริญก้าวหน้าทางวัตถุอันเนื่องมาจากความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีสังคมไทยได้รับกระแสอิทธิพลของวัฒนธรรมต่างชาติที่ผ่านเข้ามาทางสื่อมวลชน เทคโนโลยีสารสนเทศในรูปแบบต่าง ๆ และคนไทยได้นำวิทยาการและเทคโนโลยีสมัยใหม่มาใช้ในการผลิต และดำรงชีวิต

*****“รู้เขา รู้เรา รู้เท่า รู้ทัน รู้กัน รู้แก้”*****

โดยขาดการกลั่นกรองและเลือกใช้ประโยชน์อย่างมีเหตุผลอีกทั้งคนไทยยังไม่สามารถสร้างเทคโนโลยีได้เอง ทำให้คนไทยตกอยู่ภายใต้การครอบงำของวัฒนธรรมต่างชาติ และสังคมไทยเบี่ยงเบนจากเอกลักษณ์วัฒนธรรมที่ดีงาม และคุณค่าชีวิตแบบไทยดั้งเดิม มายึดติดกับกระแสวัตถุนิยมและบริโภคนิยมมากขึ้น ทำให้เกิดความขัดแย้งและสับสนทั้งในเรื่องความคิด ความเชื่อ ค่านิยม บทบาทหน้าที่ คำนึงถึงประโยชน์ส่วนตนมากกว่าส่วนรวม มีการเอารัดเอาเปรียบผู้อื่น เพื่อการเป็นผู้ชนะแข่งขันซึ่งดีซึ่งเด่นอย่างขาดการประนีประนอมและเกื้อกูลต่อกันจนทำให้ระเบียบวินัยและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของคนในชาติถูกละเลย และเริ่มออกห่างจากศาสนา มีความหย่อนยานในศีลธรรมและจริยธรรม ส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตของคนไทยอย่างรวดเร็วเกิดปัญหาศีลธรรมเสื่อมวัฒนธรรมที่ดีของชาติถูกละเลย ครอบครัวยากลำบาก ความอบอุ่น ชุมชนขาดความเข้มแข็งก่อให้เกิดปัญหาสังคมต่าง ๆ ตามมา

ดังนั้นสังคมไทยในปัจจุบันทุกหน่วยงาน องค์กรต่าง ๆ ได้เห็นความสำคัญของการเสริมสร้างจริยธรรมมากขึ้น และพยายามหาทางป้องกันปัญหาทางจริยธรรมที่มักเกิดขึ้นในบุคคลในทุกช่วงวัยของชีวิต

ศาสนาและการศึกษา ได้มีบทบาทในการสร้างเสริมศีลธรรมและจริยธรรมมาโดยตลอด แต่นักปฏิบัติการพัฒนายังทำงานได้ไม่เต็มที่ ทั้งนี้ เพราะขาดข้อมูลเกี่ยวกับจิตใจและพฤติกรรมของคนไทยประเภทต่าง ๆ อันจะทำให้มีความรู้อย่างชัดเจนว่ามีสาเหตุอะไรบ้าง ที่จะทำให้คนไทยเป็นได้ทั้งคนดีและเก่ง มิใช่เพียงแต่เป็นคนเก่งเท่านั้น เยาวชนและประชาชนไทยในยุคนี้ประเภทใดที่ยังขาดคุณสมบัติใดบ้างที่จะทำให้เขาเหล่านั้นเป็นคนดีและคนเก่งให้มากยิ่งขึ้นได้ นอกจากนี้ยังต้องมีการวิจัยเพื่อแสวงหาวิธีการพัฒนาจิตใจ และพฤติกรรมของคนไทยประเภทต่าง ๆ เพื่อให้เกิดประสิทธิผลในการดำเนินการพัฒนาให้มากที่สุดและรวดเร็วที่สุดด้วย

ทั้งนี้ การขับเคลื่อนกระบวนการพัฒนาทุกขั้นตอนต้องใช้ “ความรู้” ในการพัฒนา ด้านต่าง ๆ ด้วยความรอบคอบ เป็นไปตามลำดับขั้นตอน และสอดคล้องกับวิถีชีวิตของสังคมไทยรวมทั้งการเสริมสร้างศีลธรรมและสำนึกใน “คุณธรรม” จริยธรรมในการปฏิบัติหน้าที่และดำเนินชีวิตด้วยความเพียร อันจะเป็นภูมิคุ้มกันในตัวที่ดีให้พร้อมเผชิญการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น ทั้งในระดับครอบครัว ชุมชน สังคมและประเทศชาติ ดังนั้นจากที่กล่าวมาแล้วทั้งหมด จริยธรรมจึงมีความสำคัญและเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับมนุษย์มาก เพราะจริยธรรมเป็นทั้งธรรมชาติและเกี่ยวข้องกับพฤติกรรมของมนุษย์เป็นที่ยอมรับว่าจริยธรรมที่ดี จะเป็นปัจจัยพื้นฐานที่จะช่วยให้สังคมมีความสุขสงบ และพัฒนาไปอย่างมีระบบจริยธรรมที่ดีซึ่งเป็นปัจจัยพื้นฐานในการเอื้อประโยชน์ให้กับธรรมชาติ ทำให้มนุษย์สามารถมีชีวิตได้อย่างมีความสุข

ที่มา : <https://profile.yru.ac.th/storage/academic-documents/August๒๐๒๐/zNRMkhYJdUlaAQBQPCVL.pdf>

หลักธรรมนำชีวิต

แม้แต่สุขที่ชอบธรรม ถ้าปฏิบัติผิด สุขก็กลายเป็นเสื่อม

พระพุทธเจ้าตรัสว่า ถ้าเป็นความสุขโดยชอบธรรมแล้วเรามีสิทธิ์เสวย ไม่ต้องไปสละละทิ้ง แต่ท่านสอนไม่ให้หยุดแค่นี้ เพราะถ้าเราปฏิบัติผิด พอเรามีความสุขแล้ว เราก็อาจจะพลาด

จุดที่จะพลาดอยู่ตรงนี้ คือ เรามีสิทธิ์ที่จะสุข และเราก็สุขแล้ว แต่เราเกิดไปหลงเพลินเพลินมัวเมา พอเราหลงเพลินมัวเมา ความสุขนั้นก็กลับกลายเป็นปัจจัยของความทุกข์ได้ พอถึงตอนนั้นก็เสีย เพราะฉะนั้นความสุขนั้นเราจะต้องรู้ทันด้วย

ความสุขก็เป็นโลกธรรมอย่างหนึ่ง คือ มันเกิดขึ้นแล้ว ก็ตั้งอยู่และดับไป เป็นอนิจจัง เปลี่ยนแปลงไปได้

“รู้เขา รู้เรา รู้เท่า รู้ทัน รู้กัน รู้แก่”

ถ้าเรารู้ทันความจริงนี้ เมื่อสุข เราก็เสวยสุขนั้นโดยชอบธรรม แต่เราไม่หลงโหลมัวเมาในความสุขนั้น เมื่อรู้เท่าทันไม่หลงมัวเมาแล้ว มันก็ไม่เป็นปัจจัยให้เกิดทุกข์

แต่ถ้าหลงมัวเมา สุขก็เป็นปัจจัยแก่ทุกข์ อย่างน้อยก็ทำให้ติด แล้วก็เพลิดเพลिन หลงมัวเมา ไม่ทำอะไร ทำให้เกิดความประมาท

คนที่คิดว่า เราสุขแล้ว เราสำเร็จแล้ว เราเก่งแล้ว เราดีแล้วนี้ พระพุทธเจ้าตรัสเตือนไว้ว่าจะเป็นเหตุให้เกิดความประมาท เพราะเกิดความพอใจ ก็ได้แต่มัวเสวยความสุขและความสำเร้จนั้น ไม่ทำอะไรที่ควรจะทำต่อ ๆ ไป หรือให้ย้งขึ้นไป มีกิจหน้าที่อะไรที่ควรทำก็ไม่ทำ อะไรเกิดขึ้น ควรตรวจตราแก้ไข หรือจัดดำเนินการ ก็ปล่อยก็ละเลย มัวแต่หลงในความสุข กลายเป็นทางของความประมาท แล้วก็เป็ความเสื่อมต่อไป

พระพุทธเจ้าตรัสไว้ว่า แม้แต่พระอริยะอย่างพระโสดาบันก็ย้งประมาทได้ ประมาทเพราะอะไร เพราะว่าไปเกิดความพอใจขึ้นมา อืมใจว่าเราได้บรรลุธรรมสูงถึงขั้นนี้แล้ว

พอใจขึ้น ความประมาทก็ตามมาทันที ก็ไม่เพียรพยายามเพื่อก้าวหน้าในคุณความดีย้งขึ้นไป ก็กลายเป็นความเสื่อม

พระพุทธเจ้าตรัสสอนว่า เรื่องความเจริญงอกงามในกุศลธรรมนั้นหยุดไม่ได้ เราต้องพยายามย้งขึ้นไป

มีพุทธพจน์แห่งหนึ่งตรัสว่า เราไม่สรรเสริญ แม้แต่ความตั้งอยู่ได้ในกุศลธรรมทั้งหลาย ไม่ต้องพูดถึงความเสื่อมจากกุศลธรรม เราสรรเสริญแต่ความก้าวหน้าย้งขึ้นไปในกุศลธรรมเท่านั้น

ก็หมายความว่า เราจะต้องเพียรพยายามปฏิบัติเจริญกุศลธรรมให้ก้าวหน้าไป จนกระทั่งหมดกิเลสหมดความทุกข์ มีปัญญาสมบูรณ์ มีสติสมบูรณ์ที่สุด

ถ้าเราเกิดไปติดในความสุข ในความเพลิดเพลिन เราก็หยุด เราก็ไม่ชวนชวน ไม่ปฏิบัติต่อไป ก็จะกลายเป็นทางของความเสื่อม เพราะฉะนั้น ความสุข ถ้าเราหลงติดมัวเมา ก็เป็ความผิดพลาด

เพราะฉะนั้น จึงต้องเสวยความสุขด้วยความรู้เท่าทัน แล้วความรู้เท่าทันที่เป็นตัวปัญญานี้ จะป้องกันไม่ให้สุขนั้นเกิดพิษเกิดภัย มันจะป้องกันเหตุร้าย ภัยพิบัติ และความเสื่อมได้ทั้งหมด

นี่ก็คือ การเสวยสุขโดยไม่ประมาทนั่นเอง

ที่มา / <https://www.watnyanaves.net/th/book-full-text/๙๘>

“รู้เขา รู้เรา รู้เท่า รู้ทัน รู้กัน รู้แก้”